

Försvarsmakten

Revisionsrapport – Årsredovisning 2017

Riksrevisionen har granskat Försvarsmaktens årsredovisning, daterad 2018-02-22. Syftet har varit att bedöma om:

- årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande regelverk,
- den ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet, finansiering och finansiella ställning,
- resultatredovisningen är förenlig med övriga delar, samt om
- ledningen efterlevt de föreskrifter som är tillämpliga för användning av anslag och inkomster, samt
- huruvida det framkommit något som tyder på att ledningen inte följt förordningen om intern styrning och kontroll i sin bedömning av intern styrning och kontroll.

Vi har införskaffat en förståelse av den interna styrningen och kontrollen som bedömts vara relevant för revisionen för att kunna utforma ändamålsenliga revisionsåtgärder. Vår förståelse av den interna kontrollen är därmed begränsad och syftar inte till att uttrycka en åsikt om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll. De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat under revisionen och som bedömts vara tillräckligt viktiga att rapportera till ledningen.

Dessa har dock inte påverkat revisionsberättelsens utformning.

Riksrevisionen önskar information senast 2018-06-08 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Riksrevisionen har vid granskningen identifierat felaktig värdering av beredskapstillgångar samt brister i samband med lönehantering.

Den felaktiga värderingen av beredskapstillgångar innebär att balansposten sannolikt är redovisad till ett för lågt värde, dock bedöms felet inte vara beloppsmässigt väsentligt. Orsaken till felet är att visst materiel inte åsatts anskaffningsvärden i ett försystem.

Vid granskningen av personalkostnader har uppmärksamats att ett antal personer, under sin tjänstledighet, felaktigt erhållit lön under kortare eller längre tid.

Riksrevisionen har även under tidigare år rapporterat såväl risker för felaktiga löneutbetalningar som identifierade brister kopplade till löneutbetalningar och felaktigt utbetalda löner. De felaktigt utbetalda beloppen som påträffats i revisionen 2017 är ur ett årsredovisningsperspektiv oväsentliga även om de för individen kan innebära stora belopp.

1 Felaktigt värderade beredskapstillgångar

I Riksrevisionens granskning av beredskapstillgångar har ett antal artiklar, definierade som beredskapsvarulager, identifierats som värderade till noll kronor i Lift trots att varor finns redovisade i lagret. Försvarmakten har förklarat orsaken till nollvärderingen med att uppgifter rörande priser för respektive artikel saknas i systemet GoF-REG (ett försystem till Lift).

Iakttagelserna avseende de nollvärderade artiklarna har diskuterats med Försvarmakten under 2017. Diskussionen har lett till att Försvarmakten givit Försvarets materielverk ett uppdrag att gå igenom 239 identifierade artiklar, som redovisats med noll i värde och ta fram priser för att dessa artiklar ska kunna värderas och redovisas korrekt. Försvarmakten har sedan justerat artiklarnas lagervärde i balansräkningen utifrån Försvarets materielverks genomförda prissättning.

Under Riksrevisionens granskning av hur prissättningen av de tidigare nollvärderade artiklarna gjorts, kan revisionen konstatera att prissättning inte genomförts i enlighet med Försvarmaktens redovisningsprinciper för beredskapsvaror.

Försvarmaktens redovisningsprincip är att värdet beräknas enligt principen vägda genomsnittspriser. Det innebär att anskaffningspriserna vid de olika anskaffningstidpunkterna vägs samman till ett genomsnittspris. Denna värderingsprincip gäller även om materielen är gammal.

Prissättningen har istället genomförts genom att Försvarets materielverk uppskattat ett aktuellt pris för artiklarna utifrån bl.a. materielens ålder och den bedömda kvarvarande livslängden. Enligt uppgift från Försvarets materielverk har värdering dessutom genomförts utifrån en försiktighetsprincip. Resultatet har blivit att materielen huvudsakligen värderats till ett lägre pris än vad priset uppgick till vid anskaffningstillfället.

Ett antal av artiklarna har Försvarets materielverk bedömt fortsatt skall ha ett nollpris. Ett nollpris förutsätter ett inom Försvarmakten internt taget beslut om nollvärdering. Sådana beslut har begärts in under revisionens gång men har inte kunnat företas.

Riksrevisionens bedömning är att de värden som redovisas efter den genomförda värderingen inte följer Försvarmaktens redovisningsprinciper. Det saknas även beslut om nollprissättning för de artiklar som fortsatt är nollprissatta, vilket även det kan innebära att artiklarna inte är korrekt värderade, d v s de borde sannolikt ha ett redovisat värde.

Riksrevisionen kan inte kvantifiera storleken på det felaktiga värde detta innebär, men bedömer felet vara större än uppenbart obetydligt, dock inte att beloppets felet utgör ett väsentligt fel. Ett väsentligt fel enligt Riksrevisionens definition är att ett felaktigt beslut skulle riskeras att kunna tas på grundval av den felaktigt redovisad posten (i detta fall beredskapstillgångar).

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar Försvarmakten att göra en ny värdering av de aktuella artiklarnas saldon samt analysera och bedöma om ytterligare artiklar kan vara felaktigt värderade på grund av orsakerna som beskrivits ovan eller på grund av andra orsaker.

Riksrevisionen rekommenderar Försvarmakten att införa rutiner för att säkerställa att liknande brister inte uppstår igen, t.ex. genom åtgärder för att säkerställa att masterdata läggs in fullständigt och korrekt.

2 Felaktigt utbetalda löner

I Riksrevisionens granskning av Försvarmaktens personalkostnader har ett antal iakttagelser gjorts avseende fall där lön betalats ut till personer som inte var berättigade till lön genom att de varit tjänstlediga. De felaktigt utbetalda beloppen som påträffats i granskningen varierar från låga belopp och upp till 167 000 kr. Det tidsintervall inom vilket lön felaktigt betalats ut under, varierar mellan enstaka månad och upp till sju månader. Försvarmakten har själva upptäckt merparten av de felaktiga löneutbetalningarna medan andra utbetalningar har upptäckts av Riksrevisionen.

Riksrevisionen har årligen sedan årsredovisningen avseende räkenskapsåret 2009 rekommenderat Försvarmakten att stärka den interna kontrollen avseende hanteringen av löneutbetalningar. Detta inbegriper bl.a. kontroll att den personal som får lön från Försvarmakten också arbetar för myndigheten.

Avseende felaktigt utbetalda löner under tidigare år kan konstateras att Försvarmakten gjort brottsanmälan i vissa fall och avstått från brottsanmälan i andra fall. Riksrevisionen

påtalade i rapport dnr 3.1.2-2016-0457 risken att lika fall inte alltid behandlas lika. Den revision som genomförts 2017 visar inte på några fall av olika behandling eftersom Försvarmakten inte gjort brottsanmälan i något av de påträffade fallen, varken av de fall som identifierats av Försvarmakten eller de Riksrevisionen identifierat.

Vid uppföljning av rapport dnr 3.1.2-2016-0457 har Riksrevisionen blivit informerad om att felaktiga löneutbetalningar ska komma Juridiska staben till kännedom för att likabehandling skall garanteras samt att eventuell brottsanmälan ska kunna göras.

Riksrevisionens granskning under 2017 visar att denna rutin inte kommit i bruk i den utsträckning som utfästs. Riksrevisionens bedömning är att risken för olika behandling av uppenbart lika fall kvarstår.

En förklaring som givits till att lön felaktigt betalats ut är att lönesystemet automatiskt börjar betala ut lön efter det att den registrerade tjänstledighetsperioden löpt ut i lönesystemet. Försvarmakten har för avsikt att komma till rätta med detta problem genom en systemändring. Utifrån erhållen information från Försvarmakten så har systemändringen ännu inte implementerats.

Rekommendation

De belopp de felaktigt utbetalda lönerna representerar är inte väsentliga ur ett årsredovisningsperspektiv, däremot kan de utgöra stora belopp för den enskilde individen samt också påverka förtroendet för arbetsgivaren. Riksrevisionen rekommenderar därför Försvarmakten att fortsätta arbeta för att säkerställa att utbetalning av löner och ersättningar görs utifrån korrekta underlag.

Ansvarig revisor Tomas Janhed har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Andreas Andersson har varit föredragande

Tomas Janhed

Andreas Andersson

Kopia för kännedom:

*Försvarsdepartementet
Finansdepartementet, budgetavdelningen*